

Õiguskantsler

Teie 27.11.2013 nr

Meie 03.02.2014 nr 7-4/131583/1400499

Seisukoht õigusrikkumise puudumise kohta Kaitseressursside Ameti tegevus

Pöördusite minu poole avaldusega, milles tõstasite küsimuse seoses Kaitseressursside Ameti (KRA) tegevusega.

Asjaolud ja menetluse käik

Avalduse kohaselt valmistab Teile muret see, et pidite KRA-le esitama eriarsti tõendi ning kuna Te olete ravikindlustuseta isik, selle eest ka ise tasuma. Avaldasite, et eriarsti tõendi esitamise kohustus tulenes Teile KRA koostatud korduvkutsesest, millele oli Teile sõnul sõnaselgelt märgitud, et peate arstlikku komisjoni ilmuma koos eriarsti tõendiga.

Pöördusin 27.12.2013 kirjaga nr 7-4/131583/1305370 KRA poole täiendava teabe saamiseks¹.

KRA peadirektor vastas 14.01.2014 kirjaga nr 9-13/13/22726 ning selgitas, et kehtiva õiguse kohaselt on KRA-l õigus kohustada mh kutsealuseid esitama nende terviseseisundit kirjeldavaid tõendeid. KRA lisas: "Täiendavate uuringute ja eriarsti tõendi(te) esitamise eesmärk on anda arstlikule komisjonile ülevaade kaitseväekohustuslase eelnevast haigusloost ja terviseseisundiga seotud võimalikest probleemidest. See on aluseks kaitseväekohustuslase terviseseisundi hindamiseks."

¹ Esitasin KRA peadirektorile järgmised küsimused: "1. Avaldaja sõnul oli talle edastatud korduvkutsel sõnaselgelt kirjas, et ta peab KRA-le lisaks perearsti tõendile esitama ka eriarsti tõendi. Palun edastage koopia avaldajale saadetud kutse(te)st. 2. Kaitseväeteenistuse seaduse (KVTS) § 32 lõike 1 järgi peab mh kutsealune pädeva ametiasutuse nõudel arstlikku komisjoni ilmumisel esitama tervisetõendi (edaspidi: perearsti tõend), mille väljastamise õigus on perearsti nimistu alusel tervishoiuteenuseid osutaval tervishoiutöötajal. Palun selgitage, kas KRA-l on õigus nõuda kutsealuselt mh ka eriarsti tõendi esitamist. Kui jah, siis viidake, millisel õiguslikul alusel. 3. Kaitseministri 01.02.2013 määruse nr 5 "Tervisetõendil esitatavate andmete loetelu, tõendi väljastamise eest tasumise kord ja tervishoiuteenuse osutajale makstava tasu piirmäär" (määrus) § 4 lõike 1 järgi on perearsti tõendi väljastamise eest tasumise kohustus KRA-l. Palun selgitage, kas on esinenud juhtumeid, kus nt kutsealune on perearsti tõendi eest ise tasunud ning taotleb selle eest hilisemalt tasumist KRA-lt. 4. Määruse § 4 lõike 2 järgi on perearsti tõendi eest tasumise piirmäär 3 eurot. Palun selgitage, kas on ette tulnud juhtumeid, kus nt perearst esitab tõendi eest suurema arve kui 3 eurot. Kui jah, siis kuidas on need olukorrad lahenenud?"

Õiguskantsleri seisukoht

Käesoleval juhul tuleb leida vastus küsimusele, kas KRA on käitunud Teie suhtes õiguspäraselt?

Põhiküsimusele vastamiseks tuleb kõigepealt hinnata seda, kas KRA saab Teilt nõuda eriarsti tervisetõendi esitamist ning seejärel analüüsida, kas KRA peaks eriarsti tõendi eest tasuma.

Kaitseväeteenituse seaduse (KVTS) § 32 lõike 1 järgi peavad mh kutsealused pädeva ametiasutuse nõudel esitama arstlikku komisjoni ilmumisel tervisetõendi, mille väljastamise õigus on perearsti nimistu alusel tervishoiuteenuseid osutaval tervishoiutöötajal (edaspidi: perearsti tõend).

Lisaks perearsti tõendi esitamise kohustamisele on seadusandja näinud ette võimaluse KRA-l nõuda kutsealustelt ka muude terviseseisundit kirjeldavate tõendite esitamist. Nii tuleneb KVTS § 40 lg 1 punktist 5, et kutsealune on kohustatud osalema määratud ajal ja kohas² terviseseisundi hindamisel ja arstliku komisjoni suunamisel täiendaval arstlikul läbivaatusel või terviseuuringul ning esitama nõutavad terviseseisundit tõendavad dokumendid ja osalema kutsesobivuse hindamisel. Juhul, kui mh kutsealune ei esita KRA-le ettenähtud tõendeid, on KRA-l õigus teha kutsealusele ettekirjutus ning vajadusel kohaldada ka sunniraha ettekirjutuse täitmiseks (KVTS § 226 lg 1 p 1 ja lg 2).

Eelnevast tuleneb, et KRA-l on õigus nõuda isikult mh eriarstitõendi esitamist. Nõustun KRA-ga selles, et täiendavate uuringute tegemine ja tõendite esitamine on vajalik selleks, et saada täpsem ettekujuvus mh kutsealuse terviseseisundist.

Täiendavate uuringute tegemine teenib ennekõike kutsealuse huve. Põhjalik ülevaade kutsealuse terviseseisundist võimaldab arstlikul komisjonil langetada kaalutletud, kutsealuse terviseseisundist lähtuv otsus selle kohta, kas inimene ajateenistusse võtta või mitte. Tuleb muidugi tähele panna, et täiendavate uuringute järele puudub vajadus juhul, kui mitte miski ei viita sellele, et kutsealuse terviseseisund võib mitte vastata ajateenijatele ette nähtud nõuetele (nt puuduvad varasemad traumad või kroonilised haigused jmt).

Minule teadaolevalt ei vastanud Teie terviseseisund ajateenijale kehtestatud nõuetele ning Teile anti aega tervisehäire ravimiseks. Teile saadetud KRA 27.11.2013 kutses nr 9-2.3.1/3135 märgitakse tõesti, et komisjoni ilmumisel peab Teil kaasas olema: "[---] **raviarsti(de) otsus(ed)**, terviseandmed ja uuringute tulemused, mis tõendavad Teie tervislikku seisundit; Esitatavad dokumendid, väljavõtted haigusloost või muust meditsiinidokumendist peavad olema kinnitatud raviarsti originaalallkirja ja pitsoriga."

Minu hinnangul oli kehtiva õiguse kohaselt KRA-l õigus nõuda Teilt terviseandmete kohta käivate tõendite esitamist, kuna nimetatud andmete alusel on arstlikul komisjonil võimalus hinnata, kas Teie terviseseisund võimaldab Teil ajateenistusse asuda või mitte. Olen seisukohal, et käesoleval juhul teenib täiendavate andmete küsimine peamiselt Teie huve ja aitab vältida olukorda, kus Teid võidakse määrata teenistusse, kui Teie terviseseisund seda tegelikult ei võimaldaks. Sestap, rõhutan veelkord, on äärmiselt oluline, et arstlik komisjon saaks võimalikult täpse ülevaate Teie terviseseisundist enne teenistuseks kõlblikkuse otsustuse langetamist.

² KVTS § 34 lõike 1 järgi teeb kutsealusele tema terviseseisundi hindamiseks määratud aja ja koha kirjalikult teatavaks KRA.

Küsimusele sellest, kas KRA peaks tasuma ka eriarsti tõendi eest (sarnaselt perearsti tõendile), tuleb kahjuks vastata eitavalt. Nimelt ei ole seadusandja andnud KRA-le võimalust tasuda kutsealuse eriarsti tõendi eest. Tasumine on ette nähtud üksnes perearsti tõendi eest.

Siinkohal lisan, et isegi juhul, kui KRA leiaks, et konkreetse kutsealuse puhul oleks eriarsti tõendi eest tasumine põhjendatud, ei saaks seda siiski teha, kuna seadusandja ei näe sellist valikuvõimalust ette ning KRA ei saa väljuda oma tegevuses seaduse piirest (nt maksta mingeid toetusi, millede maksmist seadusandja ette pole näinud).

Möönan, et teatud juhtudel võib olla põhjendatud maksta kinni ka kutsealuse eriarsti tõend, kuid hetkel kehtiv õigus sellist võimalust ette ei näe. Seetõttu kaalun menetluse alustamist, mille raames kontrollida, kas seadus ei peaks ette nägema KRA-le kaalutusõigust põhjendatud juhtudel maksta kinni sarnaselt perearsti tõendile ka eriarsti tõend.

Mõistan Teie muret seoses eriarsti tõendi esitamiseega kaasneva rahalise koormusega, kuid nagu ma eelnevalt selgitasin, ei näe kehtiv õigus kahjuks ette võimalust KRA-le Teie eriarsti tõendi eest tasuda. Samas loodan, et selgitused aitavad mõista, et KRA ei nõua Teilt eriarsti tõendi esitamist mitte pahatahtlikkusest, vaid soovist saada selgem pilt Teie tervises seisundist selleks, et otsustada Teie kõlblikkuse üle ajateenistusse asuda.

Loodan veelkord, et minu selgitustest oli Teile abi. Kui Teil on lisaküsimusi, võtke palun ühendust minu nõuniku Raivo Sultsiga (raivo.sults@oiguskantsler.ee; +3726938415).

Lõpetan Teie avalduse menetlemise.

Austusega

/allkirjastatud digitaalselt/

Hent Kalmo
õiguskantsleri asetäitja-nõunik
õiguskantsleri volitusel

Teadmiseks: Kaitseressursside Amet (teave@kra.ee)